
ABD-RUSYA İLİŞKİLERİNDE SURİYE UYUŞMAZLIĞI

14.04.2017

Hurriyet (13 Nisan 2017)

Uluslararası ilişkiler yine heyecan dolu günler geçirmemize sebep olan bir tempo ile devam ediyor. Hava bombardımanı, karşılıklı söz düelloları ve tehditler birbiri ardından geliyor. Küresel barışın korunması ihtiyacı diyalog, diplomasi ve uzlaşma arayışını sorumlu devlet yöneticiliğinin gereği olarak öne çıkarıyor.

ABD'nin kimyasal silah kullandığı gerekçesiyle Suriye rejiminin kontrolünde bulunan bir havaalanını bombalaması ABD ile Rusya arasındaki ilişkilerde beklenmedik bir gerginliğe yol açtı. Donald Trump'ın bu kararı Çin Devlet Başkanı Xi'nin ABD'ye yapmakta olduğu resmi ziyaret sırasında uygulandı. Bunun hemen ardından da ABD Kore yarımadası civarına deniz kuvvetlerine ait bir grup gemiyi göndererek Kuzey Kore'nin bir süredir fütursuzca sürdürdüğü füze denemelerini yakından izlemeye niyetlendiğini gösterdi.

Küresel düzeyde yeni dengelerin oluşmaya başladığı bir dönemde ABD'de yeni bir başkanın ve yeni bir yönetimin işbaşına geçmesi uluslararası toplum tarafından dikkatle izlenmekteydi. Donald Trump'ın nasıl bir dış politika sürdüreceği, önceliklerinin ne olacağı, hangi coğrafi bölgenin ABD için daha önemli görüldüğü merak ediliyordu.

Trump'ın söylemlerine bakıldığında Ortadoğu'da IŞİD ile mücadele, Arap-İsrail uyuşmazlığı, İran, Uzakdoğu'da ise Çin ve Kuzey Kore dosyalarının gündemin üst sıralarında olduğu kısa sürede anlaşıldı. Ancak bu önceliklerin nasıl bir eylem planı oluşturacağına dair belirgin bir işaret bulunmuyordu.

Trump seçim kampanyasında öne çıkardığı bazı konularda, örneğin altı ülkenin vatandaşlarına ABD'ye giriş yasağı uygulanması gibi hızlı kararlar almasına rağmen, bu kararlarının hem ABD'de hem uluslararası toplumda tartışma ve tepki yaratması üzerine kendi itibarını zedelemeye başlamıştı. Bir yandan da yakın çalışma arkadaşlarının Rusya ile temaslarına dair giderek artan bilgiler ve kanıtlar bu itibar kaybını hızlandırıyordu.

Suriye'de kimyasal silah kullanıldığı gerekçesi işte tam bu sırada imdada yetişti. Bu konuda hiç bir tereddüt göstermeksizin karar alınması ve kararın hızla uygulanması sonucu ABD'nin Suriye'yi vurması hem içeride hem dışarıda ABD'nin "yeniden büyük ülke olmak" sloganını gerçekleştirme yolunda önemli bir adım olarak görülüyor.

Hazır fitil ateşlenmişken üstüne bir de Kore'ye donanma gönderilmesi gelince bu defa ABD'nin hızlı bir şekilde Bush dönemi politikalarını hatırlatan bir dönüşe başladığı izlenimi yaygınlaşıyor.

Bu hızlı gelişmelerin Rusya'yı biraz şaşırttığının altını çizmek gerekiyor. Suriye'nin bombalanmasına Rusya'nın tepki vermemesi beklenemezdi. Ancak işin bu kadarla kalmayıp ardından bir de Putin'in

doğrudan Trump'ı hedef alan sözlü eleştirileri gelince adeta yeni bir soğuk savaş döneminin ayak sesleri duyulmaya başlandı.

Trump'ın Kuzey Kore'ye gözdağı veren ifadeler kullanarak Çin ile birlikte hareket edildiği takdirde Kuzey Kore'ye haddinin bildirileceğini vurgulaması bu defa da Kuzey Kore'den tehditkar ifadelerin yükselmesi sonucunu doğurdu.

Dünya üzerinde insanların acı çektikleri gerginlikler ve sıcak çatışma örnekleri saymakla bitmiyor. Türkiye bunların belki de en büyüğü olan Suriye sorunuyla baş başa yaşıyor. Politikacıların, devlet yöneticilerinin popülist söylemlerle ortalığı kızıştırmak yerine yatıştırıcı, barışçı, sorunların çözümüne katkı sağlayıcı yaklaşımlar içinde olmalarına o kadar çok ihtiyaç var ki...İşte tam bu sırada ABD ile Rusya arasında yeni bir gerginlik ortamının belirmesi en istenmeyecek gelişme oluyor.

Uluslararası gerginliklerin barışçı yollarla çözümünde en önemli rol diplomasiye düşüyor. ABD Dışişleri Bakanı Rex Tillerson'ın Moskova'ya yaptığı ziyaret bu bakımdan tüm dünya tarafından dikkatle izleniyor. ABD Suriye'yi bombalamamış olsaydı bu ziyaretin gündemi farklı olacak, Putin'in daha önce bir de "Dostluk Nişanı" verdiği Tillerson'ı kabulü kolaylıkla gerçekleşebilecekti.

Görüşmenin son anda ve biraz da "acaba olacak mı?" şeklindeki kuşkulu bekleyiş sonunda programa alınması Rusya'nın kendine özgü üslubuyla verdiği bir diplomasi mesajı. Her ne kadar önceden haberdar edilmiş olsa da, Rusya Suriye'nin kimyasal silah kullandığı gerekçesiyle ABD tarafından bombalanmasından hoşnut değil.

ABD Dışişleri Bakanının elbette Rusya'daki temaslarında aşağıdan alması beklenmiyor. Rusya'nın da Trump yönetiminden gelen bu ilk üst düzey resmi konuğa soğuk davranması gerginliğin aşılmasının çok da kolay olmayacağına işaret ediyor.

Küresel barış ve istikrar ABD ve Rusya arasında iyi bir eşgüdümü gerekli kılıyor. Bu yaklaşım aslında Kuzey Kore ile ilgili sıkıntıların aşılması bakımından da gerekli.

Suriye'de ise Rusya ile ABD arasında Esad rejimi konusunda görüş farklılıkları olduğu belli. ABD Suriye'nin geleceğinde Esad'ın rol oynayacağını düşünmediğine dair görüşünü gizlemiyor. Bununla beraber, Suriye'de hala öncelikli olarak IŞİD'le mücadeleyi önemsiyor ve bu mücadeleyi bitirmeye gayret ediyor. Kimyasal silah kullanılması gerekçesiyle Suriye'nin bombalanması bu genel politikada temel stratejinin değişmesinden çok küçük bir uyarılma olarak ortaya çıkıyor.

Rusya ile ABD arasında IŞİD'le mücadele konusunda oluşan mutabakatın bu gelişmelerden etkilenmediği söylenemez. Ancak her iki ülkenin de bu anlaşmazlığı en kısa zamanda aşmaları gerekiyor. Bunun sağlanamaması Suriye probleminin çözümsüzlük sarmalından kurtulamayacağı endişelerini artırıyor.

Kaynak/Source: